

It is reasonable if he was מקדש with money תינה דקדיש בכספא –

OVERVIEW

The גמרא states that it can accept the idea of אפקעינהו if the קידושין was made with money, however how can we explain the אפקעינהו if the קידושין was made with ביאה. קידושי ביאה and קידושי כסף¹ explains the difference תוספות.

- קדושי כסף by אפקעינהו explains that we can understand the תוספות

דהפקר בית דין היה² הפקר והו מעות מתנה³ וממילא⁴ יהו כל בעילותיו זנות -

Since the confiscation of בי"ד renders the קידושין ownerless, and therefore the money of קידושין become a gift to the woman (and there was no קידושין), so automatically all his subsequent ביאות will be considered as זנות; however -

קדיש בביאה מאי איכא למימר איך יפקיעו ביאה של קידושין⁵ -

What can we say if he was מקדש בביאה; how can the רבנן invalidate the קידושי - ביאה

תוספות anticipates a difficulty with this question:

ואפילו למאן דאמר בהאשה רבה⁶ (יבמות פט,ב ושם) דיש כח לחכמים לעקור דבר מן התורה⁷ -

And even according to the מ"ד in פרק האשה רבה, that the חכמים possess the power to uproot something which the תורה ordains –

¹ Seemingly both קדושי כסף and קדושי ביאה are מדאורייתא, so if the חכמים can invalidate one (קדושי כסף), they should be able (in the same manner) to invalidate the other (קדושי ביאה)

² Others delete the word 'היה'.

³ The simple understanding is that since בי"ד made his money הפקר and the woman is now in possession of this money, it is considered as if she received a מתנה through the הפקר בי"ד. [Alternately, since the חכמים have complete jurisdiction over his money (to the extent that they can confiscate it), they decreed that this money should be considered a מתנה to the woman and not קידושין.]

⁴ The ביאות that were done after the קדושי כסף were not קידושין, since the husband assumed that she is already מקודשת through the קדושי כסף. Therefore since the קדושי כסף were annulled, automatically the subsequent ביאות are ביאות of זנות, since she is not his wife and he is not בועל her. However since it is not the חכמים who are making his בעילות into זנות (which is a forbidden ביאה); we are not concerned about it. See footnote # 8.

⁵ The concept of הפקר בי"ד cannot apply by ביאה and it would seem inappropriate that the חכמים should cause that the קידושי ביאה should become a זנות.

⁶ The case there is where one was במזיד from תורה טמא, where טבל טהור, where מדאורייתא it is a valid תרומה (and the כהן can use it as fuel, but it is forbidden to be eaten for it is טמא). However the חכמים decreed that he must be תורם again. There is a dispute as to what is the status of the original טמא; according to ר"נ בר יוש it retains its תרומה status, however רב חסדא maintains that it reverts to its טבל status. ר"ח maintains that כח יוש תרומה, nevertheless the חכמים render it טבל and when תרומה will be separated from this טמא, the original (טמא) תרומה will be permitted to be eaten (by a זר).

⁷ Seemingly therefore here too we can say that the חכמים have the power to nullify the קידושין even by ביאה (without resorting to הפקר בי"ד), just as they were able to render תרומה into טבל.

- יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה responds that when do we say that תוספות

היינו כגון דליכא עבירה כההיא דהאשה רבה דהדר לטיבלא⁸ -

פרק That is only where for instance there is no transgression, like that case in
דיש כח ביד דיש כח ביד where the תרומה returns to its טבל status, in such a case we can say
- חכמים וכו'

אבל היכא דאיכא עבירה דמקודשת היא בביאה⁹ מאי איכא למימר -

However where there is an עבירה like in our case where she was בביאה,
what can we say?!

answer: גמרא's cites and explains the תוספות

ומשני שויה רבנן בעילותיו בעילת זנות ואין כאן קדושין:

And the גמרא answers that the רבנן caused that his בעילות are זנות and
therefore there is no קידושין here.

SUMMARY

The power of מקדש דרבנן אדעתא דרובנן is sufficiently strong that (not only can they be מבטל the קידושי כסף through הפקר בי"ד, but) they can even cause ביאה to become a קידושין and invalidate the ביאת זנות.

THINKING IT OVER

1. According to the conclusion of תוספות, is it necessary to resort to הפקר בי"ד in order to explain why the חכמים can nullify the קידושי כסף?
2. Can our גמרא also follow the view that התורה דבר מן חכמים לעקור דבר and אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה גמרא also follow the view that nevertheless the חכמים can be מבטל the ביאה קידושי?
3. How can we explain the need for both כל דמקדש וכו' and הפקר בי"ד; seemingly each one can nullify the קידושין without the other?¹⁰

⁸ There the חכמים merely said that the תרומה reverts back to טבל. At that point the produce (which is now טבל) continues to be אסור (as it was when it was תרומה). The fact that later after one will be מפריש תרומה on this טבל, the original תרומה will become מותר באכילה is of no concern since it is not done directly by the חכמים (see מהרש"ל). See footnote # 4.

⁹ Here as soon as the חכמים invalidate her קדושי ביאה she ceases to be an איש אשת איש, and the חכמים are directly permitting an איש לעלמא without a גט. [Alternately, by nullifying the קדושי ביאה the חכמים are causing directly that this ביאה becomes a זנות which is a ביאת עבירה (see תינה ב"ב מה,ב ד"ה תינה).]

¹⁰ See סוכ"ד אות ט.